

11. የሥጋ ሥራና የመንፈስ ፍሬ (ገላ 5:19-25)

ሐዋርያው ጳውሎስ በመንፈስ በመኖር አሮጌው ማንነታችንን ማሸነፍ እንደሚቻል ከተናገረ በኋላ በመቀጠል የሚያነሣው ሐሳብ ስለ ሥጋ ሥራና ስለ መንፈስ ፍሬ ነው። የሥጋ ሥራ ከአሮጌው ማንነታችን የሚፈልቅ ክፉ አስተሳሰብና ድርጊት ሲሆን የመንፈስ ፍሬ ግን በክርስቶስ በማመን በመንፈስ ቅዱስ የሚገኝ የሕይወት እድገት መገለጫዎች ናቸው።⁶²

11.1 የሥጋ ሥራ (ገላ 5:19)

11.1.1 ዝሙት

ዝሙት እንደ እግዚአብሔር ቃል ትምህርት ከጋብቻ ውጭ የሚደረግ ወሲባዊ ግንኙነት ዝሙት ይባላል (1ቆሮ 5:11-1ቆሮ 6:13-18)። እዚህ ላይ ስለ ዝሙት ስናነሳ አብሮ መታየት ያለበት ምንዝርናም ነው። በሁለቱ ቃላት መካከል መሠረታዊ የሐሳብ ልዩነት አለ። ልዩነቱም ዝሙት ያላገቡ (በትዳር ያልተጠመዱ) ሰዎች ከተቃራኒ ጾታ ጋር የሚፈጽሙትን የወሲብ ኅጢአት የሚያመለክት ሲሆን ማመንዘር ግን ያገቡ ሰዎች ከትዳር ጓደኛቸው ውጭ ከሌላ ሰው ጋር የሚያደርጉት የወሲብን ኅጢአት ነው። ልክ እንዲሁ ማመንዘርም የዝሙት ኅጢአት ነው።

በመንፈስ የሚኖሩ አማኞች ሁሉ ከዝሙት ኅጢአት በመራቅና በቅድስና በመኖር በጋብቻ ውስጥ በመጽናትና በንጽህና እንዲኖሩ የእግዚአብሔር ፈቃድ ነው (1ተሰ 4:3-4)። ከዚህ ውጭ የዝሙት ሥራ የሚፈጽሙትን የጋብቻን ቃል ኪዳን የሚያፈርሱትን እግዚአብሔር እንደሚቀጣቸው በቃሉ ተጽፏል (ዕብ 13:4)። ምንም እንኳን ይህ ተግባር ኅጢአት ቢሆንም ምሕረት የሌለው ኅጢአት ግን አይደለም (1ቆሮ 6:9-11)።

⁶² ዝኒ ከማህ.

11.1.2 ርኩሳት

ርኩሳት የአንድን ሰው የሕሊና እድፈት የሚያመለክት ቃል ነው። በአንድ ሰው ሕይወት ውስጥ እንዲህ ዓይነቱ መንፈሳዊ እድፈት ከሰው ልብ ሊመነጭና ሰውንም ሊያረክስ እንደሚችል ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በወንጌላት ውስጥ አስተምሯል (ማቴ 15:18-20፤ ማር 7:21-23)። ለእንዲህ አይነቱ ችግር ግን የመዳኛ መንገዱ ንስሐ መግባት በእምነት የኅጢአት ይቅርታን መቀበልና አለት አለት በመንፈስ ቅዱስ በሚመራ ሕይወት መኖር ነው።

11.1.3 መዳራት

መዳራት በመዝገበ ቃላታዊ ፍቺው መቃብጥ መላፋት ማለት ሲሆን ከሥነ-ምግባር ሕይወት አኳያ የዘቀጠና የወረደን ሞራላዊ ሕይወት በመያዝ ከአንዲት ሴት ወይም ከአንድ ወንድ ጋር ወሲብ ለመፈጸም የሚያነሳ ድርጊት መፈጸም ነው። እንዲህ ዓይነቱ ባሕርይ ምንም ዓይነት ኅፍረት የሌለበት ልቅ ፍላጎት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ በሌላ ሥፍራ ላይ እንዲህ ዓይነቱን ተግባር ሲሰኝነት ይለዋል (ማር 7:22፤ ሮሜ 13:13፤ 2ቆሮ 12:21፤ ኤፌ 4:19፤ 1ኢጥ 4:33፤ 2ኢጥ 2:7-18፤ ይሁዳ 4)።

11.1.4 ጣኦትን ማምለክ

ጣኦትን ማምለክ ማለት ለፍጡር የፈጣሪነትን ቦታ መስጠት፤ በአምላክ ቦታ አንድን ነገር ተክቶ እግዚአብሔርን ይወክልልኛል ብሎ ማምለክ ነው። በጥንት ኅብረተሰብ ይህ ጉዳይ ጎልቶ የሚታይ የሰው ልጅ ችግር ስለነበር እግዚአብሔር የቀደመው የኪዳን ሕዝቡ ከጣኦት አምልኮ እንዲጠበቁ በቃሉ ተናግሯል (ዘፀ 20:3)። የሐዲስ ኪዳንም ጸሐፊዎች ክርስቲያኖች ራሳችንን ከጣኦት እንድንጠብቅ አስተምረዋል (1ዮሐ5:21)።

ክርስቲያኖች ሆነን ሰንኖር ከምናመልከው ከእግዚአብሔር ይልቅ ለሰዎች ለገንዘብና ለቁሳቁሶች ቅድሚያ የምንሰጥ የምንጉመጅላቸው ከሆንን ጣኦትን በማምለክ ችግር ውስጥ እንዳለን ልንገነዘብ

ይገባናል (ቁላ 3ተ5)። መጉምጀት አምልኮት ጣላት ነው። አንድ አማኝ አንድን ነገር ከመጠን በላይ ወደ መፈለግ ሕይወት ሲገባ ወደ ጣላት አምልኮ ይመጣል። ለምንድነው አንድን ነገር በመጉምጀት መፈለግ ጣላትን ማምለክ የሚሆነው? ብለን ብንጠይቅ መልሱ በሙሉ ልባችንን ሐሳባችንና ኃይላችንን እግዚአብሔርን ለላወደድነው የሚል ይሆናል። አንድን ነገር እግዚአብሔርን እንደምንፈልግ አጥብቀን ከፈለግነው የመጉምጀት ኃላፊነት ነው፤ መጉምጀት ደግሞ ጣላትን እንደ ማምለክ ይሆናል።

11.1.5 ሟርት

ሟርት የሚለው የአማርኛ ቃል በግሪክ ፋርማኪያ ከሚለው የተተረጎመ ነው። በጥንት ዘመን ይኖሩ የነበሩ ሰዎች የሟርተኝነትንና የአስማተኝነትን ከፋ ተግባር ይፈጽሙ የነበረው መርዘኛ መድኃኒቶችን በመቀመም ነበር። ይህን ነገር ያደርጉ የነበረው በባዕድ አምልኮ ሥር ሆነው በሰይጣን ኃይል ነበር። ሰይጣን ሥራውን የሚሠራው በረከሰ ሰብአዊ ጥበብና ኃይል ነው። ሰው ከእግዚአብሔር ፈቃድ ውጭ በራሱ አንድ ነገር ሊያደርግ ሰይጣን የሚያደርገውን ነገር ተመርኩዞ በቁጥጥሩ ሥር ያውለዋል፤ በሐሳቡም ላይ ይመሽጋል። ሰው በእግዚአብሔር ሳይሆን በራሱ ኃይል እየታመነ ሲመጣ ወደ አስማተኝነት ሥራ ያዘነብላል። ሟርተኝነት አንድም የሥጋ አንድም የሰይጣን ሥራ በመሆኑ ክርስቲያኖች በዚህ ሕይወት ውስጥ እንዳንገኝ በእግዚአብሔር ቃል ተከልክለናል ነው (ዘጸ 18ተ9-22፤ ገላ 5ተ19)።

11.1.6 ጥላቻ

ጥላቻ ሌሎችን የማንቋሸሽና የመናቅ ስሜት ነው። የጥላቻ ስሜት በነገሠበት ሕይወት ፍቅር ሊኖር አይችልም። ብዙ ጊዜ በአንድ ሰው ሕይወት ውስጥ ጥላቻ የሚበቅለው መብቱና ክብሩ የሆነ ነገር የተደፈረ በመሰለው ጊዜ ነው። ከዚህ ዓይነት ሕይወት የመጻኛ መንገዱ በመንፈስ በመኖር መብታችንንና ክብራችንን የሚያስጥ ሰውን የደቀ መዝሙርነት መለያ መስቀል ስንሸከም ነው።

11.1.7 ክርክር

ክርክር በሐሳብ መለያየት ምክንያት የሚፈጠር የባሕርይ ክስተት ሲሆን አንዱ የሌላውን ሰው ሕሊና የሚያደማበት መሣሪያ ነው። ክርክር የአንድን ሰው ስብዕናና ክብር ባልነካ መልኩ ወደ ጋራ አስተሳሰብ ላይ ለመድረስ ወይም ደግሞ በፍቅር በሐሳብ እንደ ተለያዩ ለመቅረት ከሆነ መልካም ነው። ከዚህ ውጭ የሰውን ስብዕና ለመንካት ከሆነ ግን ወደ ጠብ ስለሚመራ የሥጋ ሥራ ነው። ክርክር ሲነሣ ለሚታችንን ወደ መጥፎ አቅጣጫ እየገፋው እንዳለ ከተረዳን የሥጋ ሥራ መሆኑን ተገንዝበን ራሳችንን በመግዛት ቶሎ ልናቆም ይገባል።

11.1.8 ቁጣ

ቁጣ የንዴት መግለጫ ነው። ሰው ሲናደድ ይቆጣል፤ ከተቆጣ በኋላ ስሜቱ ለሰሚገነፍል፤ በክርስትና ሕይወት ውስጥ የማይገቡና የማይፈቀዱ ነገሮችን ለማድረግ ሊነሣ ይችላል። እንዲህ ዓይነቱ ነገር የመንፈስ ፍሬ ሳይሆን የሥጋ ሥራ በመሆኑ መንፈስ ቅዱስንም ሊያሳዝን፤ ሕሊናችንንም ሊያሳድፍና ለክፉውም ዕድል ፈንታ ሊሰጥ ይችላል (ኤፌ 4ተ26-31)።

11.1.9 አድመኝነት

አድመኝነት በክፉ ሐሳብና ዓላማ የተመሠረተ የቡድናዊነት ስሜት፤ አስተሳሰብና ሥራ ነው። እንዲህ ዓይነቱ ነገር በቤተክርስቲያን ውስጥ ቶሎ ካልታረመ አንድነትን አጥፍቶ መከፋፈልን ሊያመጣ ይችላል። አድመኝነት የቅዱሳንን አንድነት አጥፍቶ የክርስቶስን አካል የሚያፈርስና ሰይጣን የሚጠቀምበት የሥጋ ሥራ ነው (2ቆሮ 12ተ20፤ ፊሊ 1ተ17፤ 2ተ3)።

11.1.10 መለያየትና መናፍቅነት

መለያየትና መናፍቅነት ቃሉ በጥንት ግሪክውያን ዘንድ ጥቅም ላይ የዋለው በፖለቲካ ላቢያ የሚመጣ መለያየትን ለማመልከት ነው። በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ገብተው የነበሩት ሐሰተኛ መምህራን የገላትያ ምዕመናን ጌታን ላይሆን እነርሱን እንዲከተሏቸው አጥብቀው ይመኙ ነበር። ይህ የመለያየት ተግባር የሥጋ ሥራ በመሆኑ በእኛ ዘንድ ፈጽሞ ሊገኝ አይገባም። ከዚህ ጋር አያይዘን የምንመለከተው "መናፍቅነት" የሚለውን ነው። መናፍቅነት የሚለው ኑፋቄ ከሚለው ቃል የተገኘ ሲሆን ሊቃውንት መለያየት መክፈል የሚል መዝገበ ቃላታዊ ፍቺ ሰጥተውታል። ከዚህ በመነሣት መናፍቅነትን ቡድንን በመመሥረት አንድነትን መክፈል የሚል ፍቺ ልንሰጠው አንችላለን። በቤተክርስቲያን ውስጥ አንዳንድ ወገኖች የአድመኝነት ጠባይ ይጠናወታቸዋል፤ በመቀጠል ማቆሚያ በሌለው ሐሜተኝነታቸው በማግበሩ ውስጥ መለያየትን ይፈጥራሉ። በመጨረሻም የራሳቸውን ቡድን ይዘው ቤተክርስቲያንን ክፍለው ይወጣሉ። ይህ የሥጋ ሥራ ነው። የመንፈስ ቅዱስ ፍሬ ግን ፍቅርና አንድነት ነው።

11.1.11 ምቀኝነት

ምቀኝነት ለሌላው ሰው በጉነትና በገጠመው መልካም ዕድል ደስ አለመሰኘት እንዲሁም ያገኘውን ሐብት ለመቀማት የመፈለግ ልብ ማለት ነው። ይህ ደግሞ የቅናት ስሜት ነው። እንዲህ ዓይነቱ ባሕርይ አግዚአብሔርን ያለመፍራት ውጤት ነው (ምሳ 3፥81 14፥30)። ላውን መጥላትና የሌላን ሰው ንብረት ለራስ መመኘት በሕጉ እንኳ የከለከለ ነው (ዘፀ 20፥17)።

11.1.12 መግደል

ይህን ቃል በቁሙ ለንተረጉመው የሰውን ነፍስ ማጥፋት ማለት ነው። እንዲህ አይነቱ ድርጊት ከምቀኝነት ባሕርይ ይመነጫል። ችግሩ በክርስቲያኖች መካከል ጉልቶ አይታይ እንጂ ከጥላቻ የሚወጣ

የነፍስ ገዳይነት ልምምድ ግን በአማኞች መካከል አለ። ጥላቻ ካለ ነፍስ ገዳይነት አለ (1ዮሐ 3፥14-15)። የጥላቻ ፍሬ ነፍስ ገዳይነት ነው። ወንድማችንን የምንጠላ ከሆንን ያን የጠላነውን ሰው ምንም እንኳ በእጃችን ባንገድለው በሐላባችን እንገድለዋለን። ወንድማችን ከጠላን (በእርሱ ላይ ከተቆጣን) እንደ ነፍስ ገዳይ እንደሚፈረድብን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አስተምሯል (ማቴ 5፥21-22)። ጥላቻ ወደ መንፈሳዊ ግድያ ያመራል። እንዲህ ዓይነቱም ጠባይ የሥጋ ሥራ ነው።

11.1.13 ስካር

ስካር የሚያሰክር መጠጥ ያለ ልክ ከመጠጣት የሚመጣ የአእምሮ መደንዘዝ ተብሎ ሊተረጎም ይችላል። እንዲህ ዓይነቱ ተግባር ራስን ለመንፈስ ቅዱስ ከመስጠትና ከማሰገዛት ይልቅ ራስን የአልኮል ባሪያ ከማድረግ የሚመጣ ነው። በመንፈስ ቁጥጥር ሥር እንዲኖር ጥሪ ለተደረገለት ክርስቲያን ግን እንዲህ ዓይነቱ ነገር የተገባ አይደለም (ኤፌ 5፥18)። መሰከር ኀጢአት ነው። አንድ ሰው ከሰከረ ሌሎች ኀጢአቶችን ሊሠራ ይችላል። ብዙ ጊዜ ሰዎች የሚጠጡት ደስታን ለማግኘት ብለው ነው። ይሁን እንጂ ሰው ያለበትን ሁኔታ ያስረሳል እንጂ ደስታን አይሰጥም። ከመንፈስ ቅዱስ የሚገኘው ደስታ ግን የማያቋርጥ የሰላም ወንዝ ነው።

11.1.14 ዘፋኝነት

በዚህ ሥፍራ ላይ "ዘፋኝነት" ተብሎ የቀመጠው ቃል ከስካር ጋር ተያይዞ የሚመጣን የአሰረሽ ምቹው ጭፈራን እንደሚያሳይ እንዳንዶች ሲናገሩ ሌሎች ደግሞ ለጣኦት አምልኮ የሚደረግን የዜማና የውዝዋዜ መለዋወጥ (በጣኦት አምልኮ ዙሪያ የሚደረግ ጭፈራን) እንደሚያሳይ ይናገራሉ። ክርስቲያኖች በእግዚአብሔር ምትክ በዘፈን ከሚደነቅና ከሚልቅ የትኛውም ነገር ልንርቅ ይገባል። የዚህ ነገር ተካፋዮች ልንሆን አይገባንም። ክርስቲያኖች በወይን ጠጅ ከመሞላት ይልቅ በመንፈስ ልንሞላ፤ ከዘፈን ይልቅ ለጌታ በልባችን አንድንቀኝ ታዘናል ኤፌ 5፥18-20።

ጳውሎስ የሥጋን ሥራ ዘርዘሮ ከተናገረ በኋላ "በእንዲህ ሁኔታ የሚኖሩ ሁሉ የእግዚአብሔርን መንግሥት አይወርሱም" ይላል (ገላ 5+21)። "በእንዲህ ሁኔታ የሚኖሩ ሁሉ" የሚለውን የግሪኮ ቃል ግሡ ያስቀመጠው የልማድ ድርጊት/ሱስ የሆነ የጎጢአት ልምም ድንጠቋሚ አድርጎ ነው። በእግዚአብሔር ቤት ቁጭ ብለው ያለ ንስሐና ያለ ጸጸት ጎጢአትን የሚለማመዱ በእምነት የጸደቀና ዳግመኛ የተወለደ ሰው ባህርይ ስለሌላቸው የእግዚአብሔርን መንግሥት አይወርሱም። ከጸጋ እንጂ ከሕግ በታች ያለመሆናችን እውነታ ጎጢአት እንድንለማመድ ምክንያት ሊሆን አይችልም (ሮሜ 6+15)። ራስን ለቀዳሹ መንፈስና ለእግዚአብሔር ጸጋ ዕለት ዕለት በእምነት እየሰጠ ከሕግ በላይ መኖር የቅድስና ሕይወት ምንጭ ጎይል ነው።

እዚህ ላይ ይህን ሐሳብ ከማጠቃለላችን በፊት ለአጽንኦት ያህል አንድ ጥያቄ እናንሣ። ይኸውም አንድ አማኝ በዕለታዊ ሕይወቱ የጎጢአት ምንጭ የሆነውን አሮጌ ማንነት እያሸነፈ መኖር እንዴት ይችላል? የሚለውን ነው። ሕግ የሰውን አሮጌ ማንነት ሊያሻሽልና ሊቀድስ አይችልም። ስለዚህ በእኛ ውስጥ ያለ የጎጢአት ባሕርይ (የጎጢአት ሥጋ) ይሻር ዘንድ አሮጌው ማንነት መስቀል አለበት (ሮሜ 6+61 ገላ 5+24)።

ሐዋርያው ጳውሎስ በሮሜ መልእክቱ ክርስቶስ ኢየሱስን በሞቱና በትንሣኤው እንድንመስለው ጽፎልናል (ሮሜ 6+5)። ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ እኛ ሞቷል፤ እኛም ደግሞ ከእርሱ ጋር ሞተናል። ይሁን እንጂ እርሱ ስለ እኛ የሞተው ጎጢአት በእኛ ላይ ያመጣውን ፍርድ ለማስወገድ ነው። እኛ ግን ከእርሱ ጋር የሞትነው ጎጢአትን አሸንፈን በአዲስ ሕይወት እንድንኖር ነው። ከዚህም የተነሣ የጎጢአት ጎይል በእኛ ላይ ሊለለጥን አይችልም።

12. የመንፈስ ፍሬ (ገላ 5+22-23)

በመንፈስ በሚኖር ክርስቲያን ሕይወት ውስጥ መንፈስ ቅዱስ ምን ዓይነት ፍሬ ሊያፈራ እንደሚችል ሐዋርያው በእነዚህ ቁጥሮች ላይ በግልጽ ይናገራል። እነዚህ ፍሬዎች በአማኝ ሕይወት ውስጥ የመንፈስ ቅዱስ ሥራና መግለጥ ናቸው። መንፈስ ቅዱስ በዳኑ ሰዎች

ሕይወት ውስጥ በተለያዩ መንገዶች ራሱን ይገልጣል። ከእነዚህም መንገዶች ውስጥ አንዱ በዳነው ሰው ሕይወት ቀጥሎ በሚኖረው ምድራዊ ሕይወት ውስጥ የአኗኗርና የአመለካከት ለውጥ የሚያሳይበትን ባሕርያዊ ለውጥ የሚያመጣ ፍሬን ማፍራት ነው።

በዚህ ምእራፍ ውስጥ ይህን የመንፈስ ፍሬ የወክሉት ዘጠኝ ቃላት አሉ። ከእነዚህ ዘጠኝ ቃላት ውስጥ ለፍቅር ብቻ ሰፊ ትንተና ስጥተን እያንዳንዱን ነጥብ በነጥብ በማንሣት አጠር አድርገን እንመለከታለን። ይሁን እንጂ እነዚህ ዘጠኝ ቃላት ተሸክመው የምናገኛቸው ሐሳብ የክርስቲያን ባሕርይን ምንነት ነው። ክርስቶስ ኢየሱስ በዚህ ምድር በሰው ልጆች መካከል በኖረበት ዘመን የመንፈስ ፍሬ የባሕርይው መግለጫ ነበሩ። ይህ እውነታ እኛ "እዚህና አሁን" ሊኖረን የሚገባው ሕይወት ምን መምስል እንደሚገባው የሚያሳይ ነው። አማኞች በእምነት የጸደቅን በመንፈስ ቅዱስ አዲስ ሕይወት አግኝተን ሰማያዊ ዜግነት ያለን ከመሆናችን የተነሣ እነዚህ ፍሬ በሕይወታችን ሊታዩ ይገባል (ኤፌ 4+1-2)። ከአብና ከወልድ ጋር ያለን ክቡር ኅብረት በእነዚህ መስኮታዊ ባሕርያት መግለጥ አለበት። የእግዚአብሔር ባሕርይ የሚመስል ነገር በእኛ ቢገኝ ያንን ነገር እንድናፈራ ያስቻለን መንፈስ ቅዱስ ነው። ምክንያቱም ከእርሱ ካልሆነ በቀር እንዲህ ዐይነት በጎ ነገር በእኛ ሊታይ አይችልም (ሮሜ 7+18)።

"የመንፈስ ፍሬን" በወደቀው ሰው ባሕርይ ውስጥ መግለጥ በሰው አቅም የሚሞክር አይደለም። ለሰውም በጥረቱ ላይ የመንፈስ ቅዱስ ርዳታ (ጎይል) ቢታከልለት በሰው ጥረት ላይ የመንፈስ ቅዱስ ጎይል ተደምሮ "ፍሬ" ሊሆን አይችልም። ፍሬው የመንፈስ ቅዱስ ብቻ እንጂ የሰው ሰብአዊ ጥረት ውጤት አይደለም። ስለዚህ በሕይወታችን ክርስቲያናዊ ባሕርይ ተገልጦ ሊታይ የሚችለው በእኛ ጥረት ሳይሆን በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ብቻ ነው። በመንፈስ ለንኖር እርሱ በእኛ ባሕርይ በኩል ፍሬውን ያፈራል። ከእርሱ በስተቀር በእኛ ውስጥ ይህን ውጤት ሊያመጣ የሚችል ማንም የለም። ከእርሱ ጋር ያለን ኅብረት ሲጠበቅ ግን ይሆናል።

አንዳንድ ጸሐፊዎች ይህን "የመንፈስ ፍሬ" ስለቀራረብ ይመኙ ዘንድ "ፍቅር ሰላምና ደስታ" የአማኞች የልብ ሁኔታ "ትዕግስት ቸርነትንና በጉነትን" ደግሞ የእርስ በእርስ ግንኙነት ሲሉት "እምነት የውሃትንና ራስ መግዛትን" የአማኝ የየዕለት ኑሮ መምሪያ በማለት ምድብ ሰጥተዋቸዋል። እኛም በዚሁ አከፋ ፈል መሠረት ሐሳቦቹን ነጥብ በነጥብ አንሥተን እንመለከታለን።

12.1 የአማኝን የልብ ሁኔታ የሚያመለክት ፍሬ

12.1.1 ፍቅር

በዓለማችን ላይ ሰብአዊ ፍቅር አለ፤ ነገር ግን እንደ ሐዋርያው ጳውሎስ ነገረ-መለኮታዊ አገላለጽ እውነተኛ ክርስቲያናዊ ፍቅር ሁሉ በሰው ልብ አማካይነት የሚተላለፍ የእግዚአብሔር ፍቅር መገለጫ ነው (ሮሜ 5+5)። እንዲህ ዓይነቱ ፍቅር በአማኞች ውስጥ በሚኖረው መንፈስ ቅዱስ የሚወጣ እንጂ ከሰው የሆነ አይደለም። የእግዚአብሔር ፍቅር በመንፈስ ቅዱስ በሰው ልብ ውስጥ ፈሰሰ በቀጥታ የሚገለጥ የእግዚአብሔር ባሕርይ እንጂ ከሰብአዊ ማንነት የሚፈልቅ አይደለም።

የሰው ፍቅር ተከትሎ የሚሄደው የሚወደው ነው። የእግዚአብሔር ፍቅር ግን መለኮታዊ ጸጋና ፍቅር ወደሚያስፈልጋቸው ጠላቶቹ ይሄዳል። እንዲህ ዓይነቱን የፍቅር ልብ ማግኘት የእግዚአብሔርን መንግሥት ደስታ መለማመድ ነው። ይህን ዓይነቱን ፍቅር ግን ሰዎች በክርስቶስ ካልዳኑ በስተቀር ሊለማመዱት አይችሉም (ሮሜ 5+4)።

ያልዳኑ ሰዎች ጳጋመኛ ልደት ባለማግኘታቸው ምክንያት የእግዚአብሔርን ፍቅር የሚለማመዱት አይሁኑ አንጂ ነገር ግን ይህ ፍቅር ወደ ዓለም ሁሉ የሚደርስ ነው (ዮሐ 3+16፣ ዕብ 9+2፣ 1ዮሐ 2+2)። እግዚአብሔር ለገጠአተኞች ያለው ፍቅር የሚገባቸው አይደለም (ሮሜ 5+6-8)። ይህ ፍቅር ክርስቶስን ከሰማይ እንዲወርድ አድርጎታል። ለጠፉት ወንጌልን የማድረስ ፍቅር በሙከራ በሚደረግ የሰዎች ፍቅር የሚሆን አይደለም። በመንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔር

ፍቅር በልባችን ከሞላ ግን ወዲያው ይሆናል። ልባችን በእግዚአብሔር ፍቅር ሲሞላ የሚኖረን የመጀመሪያ ሐሳብ የሌሎችን መዳን መመኘት ነው።

እንዲህ ዓይነቱ መለኮታዊ ፍቅር የራሱ የሆነ ባሕርይ አለው። የዚህን ዓለም ሥርዐት ይጠላል (1ዮሐ 2+15-16)። ዓለምና በዓለም ያሉትን የማይወድ አማኝ ንጹሕ የሆነ መንፈሳዊ ልምምድ ይኖረዋል። በተቃራኒው ደግሞ ዓለምን ከመውደድ ወጥቶ የዚህን ፍቅር እውነታነት ለዓለም ያረጋግጣል (ዮሐ 13+34-35፣ 1ዮሐ 4+12)። በዓለም ፊት በክርስቶስ ወንድማማች የመሆናችን መታወቂያ ይህ የመንፈስ ፍሬ የሆነው ፍቅር ነው (1ዮሐ 3+14-17)።

12.1.2 ደስታ

በዚህ ክፍል ደስታ የሚለው የአማርኛ ቃል በግሪኩ "ካራ" ማለት ሲሆን የሚያመለክተውም ከእግዚአብሔር ጋር ባለ ግንኙነት የሚገኝ ሐሴት ነው። በባሕርይውም በሁኔታዎች የማይወሰን ነው። ይህ ዓይነቱ ደስታ ከዓለም የሚገኝ ሳይሆን ከመንፈስ ቅዱስ የሚሰጥ ነው። አንድ አማኝ ሌሎችን እየወደደ በፍቅር ክልል በሚኖርበት ጊዜ ሰይጣንም ሆነ ክፉ ሰዎች በሚፈጥሩት ውጫዊ ሁኔታ እንዳይኖወጥ መንፈስ ቅዱስ ውሰጣዊ ሰላምና ደስታን ይሰጠዋል። ምንጩ መለኮት የሆነው ይህ ደስታ በአስቸጋሪ ሁኔታዎች ውስጥ ስናልፍ ልባችን በደስታ እንዲሞላና እንዲጠበቅ ያደርጋል (2ቆሮ 6+10፤ ፊል 4+7)።

ደስታ የመንፈስ ፍሬ እንደ መሆኑ በውጫዊ ሁኔታዎቻችን ላይ የተመሠረተ አይደለም። እንዲህ ዓይነቱ ደስታ በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት በውስጣችን ስለሚጎለብት በመከራ ውስጥ እንኳ ይጸናል። ሐዋርያው ጳውሎስ ለተሰሎንቄ ክርስቲያኖች ሲጽፍ ይህን በመገንዘብ ነበር፤ "እናንተ ቃሉን በብዙ መከራ ከመንፈስ ቅዱስ ደስታ ጋር ተቀብላችሁ" (1ተሰ 1+6)። የመንፈስ ፍሬ የሆነው ደስታ ዓለም ልትሰጥ ከምትችለው ደስታ የላቀ ነው። በእግዚአብሔር በማመናችን የምናገኘው በመሆኑ ዓለም ከምት ሰጠው ፈጽሞ የተለየ ነው (ሮሜ 15+13)።

12.1.3 ሰላም

ሰላም ማለት ታላቅ ፀጥታ (እርጋታ) ማለት ነው። ይህም አንድነትን ጎብረትንና በእግዚአብሔር መታመንን ያመለክታል። ይህ የመንፈስ ፍሬ የሆነው ሰላም ሁል ጊዜ ስራሳችን ጋር ስለሌሎችና ከእግዚአብሔር ጋር ባለን ግንኙነት የሚታይ ነው። ወደ ራሳችን ወደ ሌሎችና ወደ እግዚአብሔር ባለ ግንኙነት ሁል ጊዜ ጎሊናችን የሚታወክብን ከሆነ የመንፈስ ፍሬ የሆነው ሰላም አለን ለማለት ያጠራጥራል። ከማንም ጋር በሰላም መኖር እንዳለብን የእግዚአብሔር ቃል ያስተምራል (ዕብ 12፡14)። ከሰው ሁሉ ጋር በሰላም መኖር አዳጋች ነው። መንፈስ ቅዱስ ይህን ፍሬ በሕይወታችን ሲያፈራ ግን ጠላት በሆኑበት ሰዎች መካከል የሰላም ሰንደቅ ያደርገናል። ይህም ከእግዚአብሔር ጋር ትክክለኛ ጎብረት የመመሥረታችን ውጤት ሲሆን ሰላም ከፍቅርና ከደስታ ጋር ሌሎቹን የመንፈስ ፍሬ በሕይወታችን እንዲያድጉ ያደርጋል።

በገላትያ ይኖሩ የነበሩ ክርስቲያኖች በመካከላቸው ገብቶ ከነበረው ከሐሰት ትምህርት የተነሳ በመካከላቸው ግጭት ተፈጥሮ ነበር (ገላ 5፡15)። ከመንፈስ ፍሬ ይልቅ የሥጋ ሥራ (ጥላቻ ክርክር ቅንዓት ራስ ወዳድነትና ምቀኝነት) በመካከላቸው ነበር። ያለ ምንም ጥርጥር ገላትያውያኑ ጎብረትን አንድነትንና የመንፈስ እርጋታን የሚያመጣው የመንፈስ ፍሬ የሆነው ፍቅር ደስታና ሰላም ጉድጓዳቸው ነበር። ጎብረታቸውንና አንድነታቸውን ለመጠ በቅ ግን ይህ የመንፈስ ፍሬ የሆነው ሰላም ያስፈልጋቸው ነበር።

ያለ እርሱ በቅዱሳን አንድነት ውስጥ እርጋታ (ሰላም) የለም። የሰላም ሰው ከሆንን የፈለግነውን ለማድረግ እንደማንችል እንገነ ዘባለን። ሰላማዊ ለመሆን ሰዎችን መረዳትንና ልዩነቶች ባሉበት ደግሞ የራሱን አቅጣጫ የመለወጥ ፈቃደኝነትን ይጠይቃል። በባሕርያችን በሳል ክርስቲያኖች ሰንሆን ልዩነቶቻችንን በእግባብ በመያዝ እርስ በርሳችን መከባበርንና መቀበልን እንማራለን (ኤፌ 4፡3-4)።

12.2 የአማኞችን የእርስ በእርስ ግንኙነት የሚገልጥ የመንፈስ ፍሬ

12.2.1 ትዕግሥት

ትዕግሥት የሚለው ቃል በግሪኩ "ማክሮቶምያ" ማለት ሲሆን በትዕግሥት መጽናትንና መረጋጋትን ወይም ደግሞ ባለ መሰልቸትና ባለ መታከት ከግብ መድረስን ያመለክታል። ከእግዚአብሔር የባሕርይ መገለጫዎች አንዱ ትዕግሥት ነው። እግዚአብሔር በጎጠአተኞች ላይ ቶሎ መፍረድ ሲችል በባሕርይው ይታገሃል (ዘፀ 34፡6 ሠጥ 14፡18 መዝ 86፡15 ሮሜ 2፡4)። ልክ እንዲሁ መንፈስ ቅዱስ ይህን የመንፈስ ፍሬ የሆኑትን ተግባራት በውስጣችን ፍሬ እድርጎ ሲያመጣው ሰዎችን እንታገሃለን በመከራ ውስጥም ጸንተን እንቆማለን (ሮሜ 5፡3-4 ኤፌ 4፡2)። በአስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ እጅ አንስጥም (እንንበረከክም)። የትዕግሥት ጽናት በውስጣችን የሚያድረው በመከራችን ውስጥ ነው። መከራዎቻችን በእያንዳንዱ ቀን የየራሳቸው ቀለም ቢኖራቸውም ነገር ግን ክርስቶስን ወደ መምሰል የሚያደርሱን የእድገት ምክንያቶች ናቸው (ያዕ 1፡2-3 ሠጥ 1፡5-8)።

12.2.2 ቸርነትና በጎነት

ቸርነት "ክርስቲስ" ከሚለው የግሪክ ቃል የመጣ ሲሆን ለጋላትን ርኅሩኅነትንና መልካምነትን ያሳያል። በጎነት የሚለው ደግሞ "አጋቶሴኒ" ማለት ነው። ይህም መልካም የሆነ ነገር ሁሉ ማድረግን የሚያመለክት ነው (ሮሜ 15፡14 ኤፌ 5፡9 ሠጥ 1፡11)።

ቸርነትና በጎነት ፍቅርን በተግባር የማሳያ (የመግለጫ) መንገዶች ናቸው (1ዮሐ 3፡16-17)። ፍቅር ያለው ክርስቲያን በሚቃወሙት ላይ ክፉ ነገር አያደርግም። እጅግ የሚጎዱ ነገር ባደረጉበት ሰዎች ላይ እንኳ ደግና ለጋስ ይሆናል። ይሁን እንጂ ለሰዎች በጎና ቸር ሆነን በምንገኝበት ነገር ሕግን ተላላፊዎች ሆነን መገኘት የለብንም። ቸርነት የጽድቅን ሚዛን ማጓደል የለበትም። እግዚአብሔር ፍቅሩን ሲገልጽ ጽድቁን ጠብቆ ነው (ሮሜ 3፡26 ሮሜ 2፡4 ሠጥ 11፡22)።

የመንፈስ ፍሬ በክርስቲያን ሰብአዊ ባሕርይ ዝንባሌያችን ላይ የሚታዩ ሲሆኑ እነርሱም በመልካም ምግባሮቻችን ይገለጣሉ።

12.3 ለአማኝ የየእለት ኑሮ መመሪያ የሚሆን የመንፈስ ፍሬ

12.3.1 እምነት(ታማኝነት)

ታማኝነት የሚለው ቃል በግሪኩ "ፒስቲስ" የሚል ሲሆን በጥንት ግሪካውያን ዘንድ ቃሉ በአብዛኛው ጥቅም ላይ የዋለው የአንድን ሰው ታማኝነት ወይም እምነት የሚጣልበት ወይም ደግሞ ሊደገፉት የሚችል ዓይነት ሰው ሆኖ መገኘትን ለማሳየት ነው። ይህ ደግሞ እንደ ሌሎች ሁሉ የእግዚአብሔር ባሕርይ ዓይነት ነው። እግዚአብሔር በባሕርይው ታማኝ ነው። ማንም ሰው እምነት ሊጥልበት ይችላል። እኛ በመንፈስ ስንኖርና ይህ ፍሬ በሕይወታችን ሲታይ ከእግዚአብሔርና ከሰዎች ጋር ባለን ግንኙነት ታማኞች እንሆናለን። ለክርስቲያን በየትኛውም አቅጣጫ ቃልን አስመጠበቅ ታማኝነትን ማጉደል ነው። እንዲህ ዓይነቱ ጠባይ ቢገኝብን ከአሮጌ ማንነታችን የሚፈልቅ እንጂ ከመንፈስ ቅዱስ አይደለም።

በቸርነት ውስጥ መራርነት የለም። ይህን ይበልጥ እንድንገነዘብ የሚረዳን ሐዋርያው ጳውሎስ በኤፌ 4፥31-32፤ 5፥1-2 ከጻፈው ሐሳብ ላይ ነው። መስዋዕታዊነት ያለበት ኑሮን ለሌሎች እንዴት መኖር እንዳለብን ምሳሌ የሚሆን ክርስቶስ ኢየሱስ ነው። በቀደመው ዚዳን ይቀርብ የነበረው መስዋዕት መልካም መፃዛ እንዳለው አልተገለጸም። ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ራሱን ለመስቀል ሞት በቸርነት (በደግነት) ስለ ሰጠን የእርሱን መስዋዕትነት "መልካም መፃዛ" ተብሏል። ኢየሱስ ክርስቶስ አንዳችን ለሌላችን ልናደርገው ስለሚገባ ቸርነት ምሳሌያችን ነው። ይህንንም ቸርነት ጌታ በማዳኑ ጎይል እንድንቀምስው አድርጎናል (1ጴጥ 2፥3)። እኛም ይህን በመንፈስ ቅዱስ በኩል በባሕርያችን አፍርተን ሌሎች እንዲቀምሱት እግዚአብሔር በመስቀል ላይ የሠራው ሥራ ግድ ይላል። እኛ ክርስቲያኖች ቸርና ጠንካራ የሆነ በጐነት ያስፈልገናል።

ታማኝነት እንደ መንፈስ ፍሬ ከሥነ-ምግባር ሕግ ጋር የተያያዘ ነው። ይህ ፍሬ በክርስትና ስንኖር በቃልና በተግባር ጎላፊነት እንዲሰማን ያደርጋል። በዓለም ውስጥ እንዲህ ዓይነቱ ጎላፊነት የለም። እኛ በክርስቶስ አምነን የዳንን ክርስቲያኖች ግን የታማኝነት ፍሬ በውስጣችን ስላለ ከዓለም የተለየ ነን። መንፈስ ቅዱስም ሁል ጊዜ ታማኞች ሆነን እንድንኖር ጎይልን ይሰጠናል። ነገር ግን ለአንድ ሰው በአንድ ነገር ላይ ቃል ገብተን የገባነውን ቃል ለመፈጸም ካቃተን የመንፈስ ፍሬ ማፍራት አልቻልንም ማለት ነውና በመንፈስ መኖር በመንፈስ መመላለስም ይጠበቅብናል።

12.3.2 ገርነት

ገርነት በግሪኩ "ፕራኦተስ" ማለት ነው። ይህ ቃል ከድርጊት ይልቅ ውስጣዊ ባሕርይን አመልካች በመሆኑ ከሌሎች ባሕርያት ይልቅ ለመግለጥ አስቸጋሪ እንደሆነ ምሁራን ይስማማሉ። እንዲያው በጥቅሉ ግን ቃሉ ለእግዚአብሔር ፈቃድ የመገዛት የመማርንና ለሌሎች ሰዎች የማስብን ልብ ያመስክታል። እንዲህ ዓይነት ባሕርይ ያለው ሰው ለሌሎች ሞኝ ሊመስል ይችላል። ነገር ግን በመንፈስ ፍሬ የተሞላ ልብና አስተሳሰብ ያለው በመሆኑ መንፈሱ ለእግዚአብሔርና ለሰዎች ምቹ ነው። ሙሴ የዋህ የእግዚአብሔር ባሪያ (እገልጋይ) ነበር (ዘጎ 12፥3)፤ ኢየሱስም "እኔ የዋህ በልቤም ትሁት ነኝ" ሲል ለተከታዮቹ ተናግሯል። ይሁን እንጂ ማንም ሞኝ ሊላቸው አይችልም። የዋህ (ገር) ክርስቲያን ትዕቢተኛና የሚጋፋ ልብ ያለው አይደለም፤ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም ይጥራል። በውስጡ ያለውንም ርኩስትና ከፋት አስወግዶ ነፍሱን ማዳን የሚችለውን የእግዚአብሔርን ቃል በትህትና ይቀበላል (ያዕ 1፥21)።

ገርነት ተብሎ በአማርኛው ቃል የተተረጎመው የመንፈስ ፍሬ በግሪኩ ቃል በልብና በአእምሮ መንፈሳዊ ባሕርይን መላበስንና ፍቅርንም በተግባር የሚገልጥ መሆኑንም ልብ ማለት ያሻል። በገላ 6፥1 ላይ በገጠአት ስለ ደከመ ወንድም ሲናገር "ገገርነት ልትመልሱት ይገባል" ይላል። እንዲህ ዓይነቱን ባሕርይ መላበስ ፍቅርን በተግባር ለመግለጥ የክርስቶስንም ሕግ ለመፈጸም ይረዳል። እንደ ጳውሎስ

ነገረ መለኮት መንፈሳዊ መሆን ማለት የገርነት ባሕርይ ተላብሶ ለሌሎች ፍቅርን በማሳየት የክርስቶስን ሕግ መፈጸም ነው።

12.3.3 ራስን መግዛት

ክርስቲያን በየትኛውም ነገር እራሱን በመግዛት እንዲኖር የእግዚአብሔር ትእዛዝ ነው (ቲቶ 2፥11-12)። የመንፈስ ፍሬ የሆነው ራስን መግዛት ለክፉ ፍላጎት ወይም ደስታ ራስን መካድ (በቁጥጥር ሥር ማስገባት) ነው። ራስን መግዛት በግሪኩ ቃል "ኢንክራትያ" ማለት ሲሆን ዋና ሐሳቡም በጥንካሬና በመንፈስ ቅዱስ ንይል ራስን መቆጣጠር መግራት የሚለውን ትርጓሜ ያሳያል (ሐዋ 24፥25፣ ገላ 5፥22፣ 2ጴጥ 1፥6)። "ኢንክራትያ" የሚለው የግሪክ ቃል ግሥ ደግሞ ሽልማትን ለማግኘት ሲባል የሚደረግ የስፖርት ሥነ ሥርዓት ጋር ተያይዞ በ1ቆሮ 9፥25-27 ባለው ክፍል ራስን መግዛት ምን ማለት እንደሆነ ተብራርቷል። የፍትወት ፍላጎትን ከመቆጣጠር ጋርም ተያይዞ በ1ቆሮ 7፥9 ላይ ተቀምጧል። ይህን ቃል ሰፋ ባለ ትርጓሜው አንመልከተው ቢባል በፍትወት ፍላጎት ብቻ ሳይሆን በመብልና በመጠጥ እንዲሁም በቁጣም ልክኛ መሆንን ያመለክታል።

በእግዚአብሔር ጸጋ በመንፈስ ቅዱስ መለወጥን ባገኘ አማኝ ሕይወት ውስጥ የመንፈስ ቅዱስ ፍሬ መታየት አለበት። ነገር ግን ይህን ፍሬ አማኝ ማፍራት የሚችለው የሕግን ሥራ በመፈጸም ሳይሆን ለአዳኝው የእግዚአብሔር ጸጋ በእምነት ራስን በመስጠትና በመንፈስ ቅዱስ ላይ በመደገፍ ነው። ሕጉ ፍሬ ለማፍራት አቅምን አይሰጥም፤ የመንፈስ ፍሬ በሕይወታችን ሲገለጥ ግን ሕጉ ይፈጸማል። ይህም የሚሆነው ፈቃዳችንን አንቅተን ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በመተባበር እንጂ አሮጌው ማንነት እንዲሰለጥንብን በማድረግ አይደለም።

ሐዋርያው በቁጥር 24 ላይ "የክርስቶስ ኢየሱስ የሆኑት ሥጋን ከክፉ ምኞቱና መሻቱ ጋር በቅለውታል" ይላል። ይህ በገላ 2፥20 ላይ ከተገለጸው ሐሳብ ጋር አንድ ዓይነት ነው፤ ወይም ደግሞ አንድ ዓይነትነት ያለው የማይደጋገም እውነታ ነው። የክርስቶስ ኢየሱስ የሆንን ከእርሱ ጋር እንደ ተሰቀልን ተቆጥረናል። ይህን እውነት

በእምነት ተቀብለው በፊቱ ተቀባይነት ሲያገኙ በመንፈስ አማካይነት በሕይወታቸው እውን ያደርገዋል። በክርስቶስ ያመንን ከሞቱና ከትንሣኤው ጋር ተባብረናል (ሮሜ 6፥1-7)። ሆኖም ይህን ታሪካዊ እውነታ በሕይወታችን እየተለማመድን የምንመጣው የነጢአት ሥጋ ይሻር ዘንድ አሮጌው ማንነታችን ከክርስቶስ ጋር እንደ ተሰቀለ፤ ለነጢአት ሞትን በክርስቶስ ኢየሱስ ለእግዚ አብሔር ሕያው እንደ ሆንን በእምነት ስንቆጥርና ብልቶቻችንን የጽድቅ የጦር አቃ አድርገን ስናቀርብ ነው (ሮሜ 6፥6-14)።

እንግዲህ ጳውሎስ "በመንፈስ ስለ መመላለስ" ለገላትያ ምእመናን ያነሳውን ሐሳብ በዝርዝር ከተናገረ በኋላ ሐሳቡን ለማጠቃለል "በመንፈስ የምንኖር ከሆንን በመንፈስ እንመላለስ" ይላቸዋል (ገላ 5፥25)። በመንፈስ ቅዱስ ዳግመኛ ልደትን አግኝተን መንፈሳዊ ሕይወት አለን የምንል ከሆነ በመንፈስ ቅዱስ ቁጥጥር ሥር ልንኖር ይገባል ማለቱ ነው።

ይህ ማሳሰቢያ በዚህ ዘመንም ለምንኖር አማኞች ጠቃሚ ነው። በመንፈስ ቅዱስ ዳግመኛ ልደት አግኝተን መንፈሳዊ ሕይወት አለን የምንል ከሆነ ያን ሕይወት በኑሮአችን ማሳየት አለብን። ነገር ግን በመንፈስ ቅዱስ መለወጥን አግኝቻለሁ እያልን ባሕርያችን በመንፈስ ፍሬ ሳይሆን በሥጋ ሥራ የተሞላ ከሆነ በከንቱ ውዳሴ መሞላት ነው (ገላ 5፥26)። ስለዚህ የክርስትና ሕይወታችንን በመልካም አኗኗርና ባሕርይ መግለጥ ይጠበቅ ብናል።

የክርስትና ሕይወትን የጀመርነው በእግዚአብሔር ጸጋ ነው። መንፈሳዊ ፍሬ እያፈራን በቅድስና የምንኖረውም በእግዚአብሔር ጸጋ ነው። የዚህን መለኮታዊ ጸጋ አሠራር አለማመንና በሕይወታችን ያለማስተናገድ ውድቀት ነው። ከውድቀት ለመጠበቅ በዚህ ጸጋ ላይ መደገፉ አማራጭ የሌለው ነገር ነው።

13. መንፈሳዊነትን በኑሮአችን ማሳየት (ገላ 5፥26-6፥10)

በምእራፉ አከፋፈል በቁጥር 26 ላይ የተቀመጠው ሐሳብ በምእራፍ 6፥1 ላይ መቀመጥ እንደ ነበረበት ብዙዎች ይለማማሉ። እኛም

በምእራፍ 5+26 ላይ የተቀመጠው ሐሳብ በምእራፍ 6+1-10 ከተቀመጠው ጋር በማያያዝ እንመለከተዋለን። ጳውሎስ በቁጥር 26 ላይ ከመንፈስ ቅዱስ ስላልሆነ የእማኞች ባሕርይ ይናገራል። እንዲህ ዓይነቱ ባሕርይ በክርስቲያኖች ሕይወት ውስጥ ቢኖር አንዳንዶች ራሳቸውን ከሌሎች በላይ ከፍ ሊያደርጉ (የተሻሉ መሰለው ለመታየት ሊሞክሩ)፣ ሌሎች ደግሞ እንዲህ ዓይነት ባሕርይ ላለው ሰው የግድ ምላሽ ለመስጠት ሊሞክሩ በውስጣቸው የቅንዓት ስሜት ይፈጠራል። በትምክህትና በቅንዓት ባህርይ ለጥል መነሣሣት የሥጋ ሥራ እንጂ የመንፈስ ፍሬ ባለ መሆኑ ከሕይወታችን ሊወገድ ይገባል። የትክክለኛ ክርስቲያኖዊ ባሕርይ መገለጫ እርስ በእርስ በትምክህትና በቅንዓት መነሣሣት ሳይሆን እርስ በእርስ መደጋገፍ ነው።

በአዲስ ኪዳን መጻሕፍቶች ውስጥ ከተገለጡት ቁልፍ ቃላት ውስጥ አንዱ "እርስ በእርሳችሁ" የሚለው ነው። ከብዙ በጥቂቱ እርስ በእርሳችን እንድንዋደድ አንዱ ለሌላው እንዲጸልይ፣ እርስ በእርሳችን እንድንመካከር፣ እርስ በእርሳችን እንድንከባበርና እንግድነትን እንድንቀበል ታዘናል (ሮሜ 12+10፤ 1ተሰ 5+11፤ 1ጴጥ 4+19፤ ያዕ 5+16)።

በዚህ በያዝነው ክፍል ደግሞ ጳውሎስ "አንዱ የሌላውን ሽኩቻ ይሸከም" ይላል (ገላ 6+2)። ይህ ክፍል በመንፈስ ቅዱስ የሚኖርና የሚመላለስ አማኝ ሌሎች ክርስቲያኖችን እንዴት ሊያገለግላቸው እንደሚገባ ያሳስባል። ሐዋርያው በዚህ በያዝነው ክፍል (ገላ 6+1-10) ውስጥ ከሌሎች ጋር ስንኖር ልንፈጽመው ስለሚገባ ሁለት አገልግሎቶች ይናገራል። እነርሱንም ከዚህ በመቀጠል እንመለከታለን።

13.1 የሌሎችን ሽኩቻ መሸከም (ገላ 6+1-5)

ጳውሎስ በቁጥር 1 ላይ "አንድ ሰው በኃጢአት ውስጥ ገብቶ ቢገኝ፣ መንፈሳውያን የሆናችሁ እናንተ በገርነት ልትመልሱት ይገባል" ይላል። በዚህ ቁጥር ላይ "በኃጢአት ውስጥ ወድቆ ቢገኝ" የሚለው ሐረግ በግሪኩ ድንገተኛ የሆነ መውደቅ እንጂ አውቆ አስመታዘዝን አያመለክትም። ክርስቲያን በድንገት በኃጢአት ይወድቃል እንጂ አቅዶ በኃጢአት አይመላለስም። በውስጡ ያለው መንፈስ ቅዱስ

ስለሚወቅሰው ንስሐ በመግባት መመለስ ይፈልጋል። በዚህን ጊዜ እንደማይረባ ዕቃ ከቅዱሳን ኅብረት ከማስወገድ ይልቅ "በገርነት መንፈስ ልንመልሰው" ይገባል።

ይህ "በገርነት ልትመልሱት ይገባል" የሚለው ሐረግ በግሪኩ ግሥ የተሰበረን አጥንትና የተበታተነን መረብ መልሶ መገጣጠምን የሚያመለክት ነው። በኃጢአት የወደቀ ወንድም አጥንቱ እንደ ተሰበረ ሰው ስለሆነ መጠገን ያስፈልገዋል። ጳውሎስ ይህን ነገር ማድረግ ስለሚገባቸው ሰዎች ሊናገር "መንፈሳውያን የሆናችሁ" ይላል። ሐዋርያው እንዲህ ሌላ እንደ ወደቀው ወንድም በኃጢአት ያልተጠላለፉት ማለቱ ነው። ይህም በመንፈስ ቅዱስ እየተመሩ ትክክለኛ ሕይወት ያላቸውን አማኞች ሁሉ ያመለክታል። በመንፈስ ቅዱስ እየተመሩና በጸጋ ነፃነት የሚኖሩ አማኞች በኃጢአት የወደቀን አማኝ በገርነት መንፈስ የመመለስ ኅላፊነት ተጥሎባቸዋል። የተጠራነው አንዳችን ሌላውን በፍቅር ልናገለግል ነው (ገላ 5+13)። ኢየሱስ ክርስቶስ የኃጢአተኞች አገልጋይ ነበር (ማር 2+13-17)። ይሁን እንጂ ኃጢአተኞችን በማገልገሉ ከፈሪሳውያን ነቀፌታ ደርሶበታል። ልክ እንዲሁ በኃጢአት የወደቁ ወንድሞችን ለናገለግል በሕግ አክራሪዎች ነቀፌታ ሊደርሱባቸው እንደሚችል አውቀን ራሳችንን ለነቀፌታቸው ማዘጋጀት አለብን። በእግዚአብሔር ቤት በሕግ ሥራ ለመጽደቅ የሚሞክሩ ሰዎች እንዲህ ዓይነትን ወንድም ይኮንኑታል እንጂ አይረዱትም። ሕግ አክራሪዎች ደስታቸው የሰው ውድቀት እንጂ መነሣት አይደለም።

ጳውሎስ ገላ 5+26 ላይ የተግሣጽን ቃል የተናገረው ለዚህ ነው። በመንፈስ የሚኖር ክርስቲያን ከሌሎች ጋር አይወዳደርም ወይም ሌሎች የእርሱን ያህል እንዲሆኑ አይጎተጉትም። በሕግ ሥራ እንደሚጸድቁ የሚያምኑ ግን የሚኖሩት በውድድርና ራሳቸውን ከሌሎች ጋር በማንጸጸር ስለሆነ የሌሎች ውድቀት የልብ ደስታ ይሰጣቸዋል። የኑሮ ዘይቤያቸውም ሆነ ዓላማቸው ሁል ጊዜ የራስን ጽድቅ በወደቀው ላይ መግለጥ ነው።

ጳውሎስ ግን መንፈሳውያን የሆናችሁ "አቅኑት" (መልሱት) ብሎ ያዛቸዋል። የወደቀ ክርስቲያን እውነተኛ ረዳት ካገኘ በንስሐ

ይመለሳል (ምሳ 24+16)። በኅጢአት የወደቁ ቅዱሳን የእግዚአብሔር ቃል ምክርና የጸሎት እገዛ (ድጋፍ) ያስፈልጋቸዋል። ስለዚህ መቅረብ ያለብን በፍቅርና በየዋህነት መንፈስ ነው። በጳውሎስ አጻጻፍ በፍቅርና በየዋህነት መንፈስ መቅረብ ማለት ያለ ትዕቢትና ያለ ጭክና መቅረብ ማለት ነው። እንደ ክርስቲያን በኅጢአት ሲወድቅ የሚያስፈልገው በሠራው ኅጢአት መኮነን ሳይሆን ገርነት ነው። በእርግጥ በኅጢአት የወደቀው ሰው በሠራው ኅጢአት ፀፀትና የንስሐ መንፈስ ካልታየበት የቤተክርስቲያን ጉባኤ ሊያውቀውና የተግሣጽ ርምጃ ተወስዶበት ከኅብረት ሊገለል ይገባል። በንስሐ መመለስ በሚፈልግ ሰው ሕይወት ግን ከተግሣጹ ቀጥሎ በሕይወቱ ሥራ የሚሠራው የእኛ እርሱን በፍቅርና በየዋህነት መንፈስ ማቅናት ነው። በራሳቸው ጽድቅ ለመጻን የሚፈልጉ ሰዎች ግን እንዲህ ዓይነት ሰዎችን ለማቅናት ልቡና ጊዜው የላቸውም።

በኅጢአት የወደቀን ወንድም "በገርነት መንፈስ" ማቅናት የእርስ በርሳችንን ሽክም መጋራትና የክርስቶስን ሕግ መፈጸም ነው (ገላ 6+2)። በዚህ መልእክት ውስጥ የክርስቶስ ሕግ ፍቅር ነው (ገላ 5+13)። በክርስቶስ አንድ ሆነን ለንኖር አንዳችን የሌላችንን ሽክም ልንሸክም ታዘናል። ሆኖም ስለ ሽክም ሲነሣ ሐዋርያው በወውደ ምንባቡ ውስጥ ስለ ሁለት ዓይነት ሽክም ይናገራል። ይህም በቁጥር 2 ላይ "እያንዳንዱ የአንዱን ሽክም ይሸክም" የሚለውና በቁጥር 5 ላይ "እያንዳንዱ የራሱን ሽክም ሊሸክም ይገባዋል" የሚለው ነው። በቁጥር 2 ላይ የተገለጠው የሽክም ዓይነት በአንዲት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በጋራ የምንሸክመው ሲሆን በቁጥር 5 ላይ የገለጠው ግን በግላችን የምንሸከመው ነው። ትኩረት ወደ አደረግንበት ቁጥር 2 ሐሳብ ስንመጣ በአንዱ ላይ የወደቀውን ሽክም እንደ ቤተ ክርስቲያን የእያንዳንዱን ሰው መጋራት ያመለክታል።

አንድ ወንድም በኅጢአት ሲወድቅ ስብዕናውን የሚነካ ውርድ በእርሱ ላይ ይሆናል። በዚህም ምክንያት በቤተ ክርስቲያንና በእያንዳንዳችን ላይ ከብራችንን የሚነካ ውርድ ይመጣል። በዚህ መንገድ ወንድማችን ቤተክርስቲያንን ይበድላል። እንግዲህ የክርስቶስን ሕግ ለመፈጸም ይህን ወንድም የምንሸከመው በዚህ ጊዜ ነው። እያንዳንዳችን የአንዱን ሽክም ለንሸክም ስለ ወንድማችን

የሚመጣብንን ችግር ሁሉ እንቀበላለን። ክርስቶስ እኛን ለማጻን ያደረገው ይህንን ነው። ይህን ካደረግን የክርስቶስን ሕግ እንፈጽማለን (ዮሐ 15+12)።

በማንኛውም ዓይነት በደል ውስጥ የተገኘን ሰው ማቅናት ከፍተኛ የሆነ ፍቅርና ብርታት የሚጠይቅ ነው። በወንጌል ሥርጭት የጠፉትን ፈልጎ ወደ ክርስቶስ ማምጣት አስፈላጊ እንደሆነ ሁሉን ድነት አግኝተው በመካከላችን በኅጢአት የወደቁትን መልሶ ማቅናት አስፈላጊ ነው።

በቅዱሳን መካከል በክርስቶስ የመስቀል ሞት እንደ ጸደቁ በመዘንጋት በራሳቸው መልካም ሥራ እንደ ተቀደሱ የሚያምኑ በበደል ውስጥ ከተገኙ ወንድሞች ይልቅ ራሳቸውን የተሻሉ አድርገው ያቀርባሉ። በገላትያ አብያተ ክርስቲያን ውስጥ በገባው ሐሰተኛ ትምህርት እንደሚታዩ የተያዙ አንዳንድ ወገኖች እንዲህ ሳያስቡ እንደማይቀር ይገመታል። ይህ ትዕቢት በመሆኑ ሐዋርያው በቁጥር 3 እና 4 ላይ ያለውን ማስጠንቀቂያ ይሰጣል።

በኅጢአት የወደቀን ወንድም መልሶ ማቅናት የክርስቲያን ወንድሞችና እህቶች ኅላፊነት ነው። ሆኖም እንዲህ ዓይነቱ ሥራ መሠራት ያለበት የራስን ጽድቅ ከሌሎች ውድቀት ጋር በማወ ዳደር መሆን የለበትም። እንዲህ ዓይነቱ አስተሳሰብ ኅጢአት የሞላበት ነው። አንድ በኅጢአት የወደቀን ወንድም አግኝቶ የግል ጽድቅን አያስቡ ራስን ከእርሱ የተሻለ አድርጎ ማሰብ ትዕቢት ሲሆን የዚያን ወንድም ድካም አውቆ እንዲነሣ መርዳት ግን አንዱ የፍቅር መግለጫ ነው። "ነገር ግን ምንም ሳንሆን ትልቅ የሆነን ቢመስለን ራሳችንን እናታልላለን"። ከዚህ ይልቅ እያንዳንዳችን በእግዚአብሔር ፊት ተጠያቂዎች እንደምንሆን በማወቅ ሥራችንን እንመርምር በነገረ-ፍፃሜው በእግዚአብሔር ፊት ተመስጋኞች ወይም ተጠያቂዎች ነን (ሮሜ 14+12፤ 2ቆሮ 5+10)።

የወንድማችን ውድቀት ለእኛ ምንም አይጠቅመንም። ምክንያቱም እያንዳንዳችን ስለ ሥራችን በእግዚአብሔር ፍርድ ወንበር ፊት ቀርቦ መልስ እንሰጣለን። እንደሥራችንም ፍርድ እንቀበላለን።

ለለዚህ እያንዳንዱ በራሱ ሥራ ብቻ የሚጠየቅበት ጊዜ ስለሚመጣ በሌላው ውድቀት የሚፈርድ ልብ እንዳይኖረን ራሳችንን መመርመር ይገባል (1ቆሮ 11፥28፤ 2 ቆሮ 13፥5)። የሌሎች ውድቀት ለእኛ የትምክህት ምክንያት መሆን የለበትም። በራስ ጽድቅ መመካት የትዕቢት ገጠአት ነው (ሉቃ 11፥14)።

13.2 መልካም ነገሮችን መከፋፈል (ገላ 6፥6-10)

እንደ ገላትያ ምእራፍ 6 ትምህርት የሌላውን ሽክም በመሸከም የክርስቶስን ሕግ መፈጸም በገጠአት ውስጥ የገባን ወንድም በየዋህነት መንፈስ ማቅናት ብቻ ሳይሆን መልካም ነገሮችን መከፋፈል ጭምር ነው።

መንፈሳዊነትን በማጎበራዊ ሕይወት ከመግለጽ አንጻር የቃሉን አገልጋዮች በገንዘብና በሌላ በሚያስፈልጋቸው ነገር መርዳት አንዱ የክርስቲያኖች ተግባር ነው (ሮሜ 15፥26-27)። የቃሉ አገልጋዮች (መጋቢዎች፣ አስተማሪዎችና ወንጌላውያን) መንፈሳዊውን ነገር ያካፍላሉ። ከእነርሱ መንፈሳዊውን የሚከፈሉ ምእመናን ደግሞ ቁሳዊውን ሀብት ማከፈል አለባቸው። ይህ ትምህርት በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የትምህርት ሐሳብ ላይ የተመሠረተ ነው (ሉቃ 10፥7)። ሐዋርያው ጳውሎስም ይህን ትምህርት አጽንኦት ሰጥቶ ተናግሮበታል (1ቆሮ 9፥11-14)። ይህን ጉዳይ አስመልክቶ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስም ሆነ በሐዋርያው ትምህርት ላይ በመቆም ነገሩን ተግባራዊ ማድረግ የአንዲት ቤተ ክርስቲያንና የምእመናን ድርሻ ነው።

ጳውሎስ መጋቢዎች፣ አስተማሪዎችና ወንጌላውያን (የቃሉ አስተማሪዎችና ሰባኪዎች) ኑሮአቸውንና ሕይወታቸውን በአግባብ እንዲመሩ በገንዘብ አንዲደገፉ አሟሏ። ሆኖም ይህን ትእዛዝ በመቀበል ተግባራዊ የሚያደርጉ ደግሞ ክፍተኛ በረከት አንደሚያገኛቸው ተናግሯል (ገላ 6፥7-8)። ይህ ክፍል የሚናገረው የመዝራትንና የማጪድን ሕግ ነው። ሆኖም የምናጭደው ያንኑ የዘራውን ነው። ሰው ለንዴ ዘርቶ ገብሶ አይጠብቅም። ደግሞም

የምናጭደው በዘራው መጠን ነው (2ቆሮ 9፥6)። ይህ ሕግ ባይኖር "የምክንያትንና የውጤት አጠቃላይ መመሪያ" አይኖርም ነበር።

እግዚአብሔር ሠርተው ለሚኖሩ ሁሉ የሠሩበትን ያገኙ ዘንድ ይወዳል። በመልካም መሬት ላይ የሚዘሩትንም የዘር ገንዘብ በሚያገኙት ገንዘብ ውስጥ አስቀምጧል (2ቆሮ 9፥10)። ሆኖም ይህን ገንዘብ በሁለት መሬቶች ላይ መዝራት እንደሚቻል ሐዋርያው ክቁጥር 7-8 ባለው ክፍል ይናገራል። እነዚህ ሁለት መሬቶች ሥጋና መንፈስ ናቸው። በገንዘባችን የሥጋን ወይም የመንፈስን ተግባር ልንፈጽም እንችላለን፤ ነገር ግን ሥጋውን ለማስደሰት የሚዘራ፤ በስግብግብነትና በሥጋዊ ምኞት አሮጌውን ማግኘት የሚያስገልግል በመሆኑ የገጠአተኛ ተፈጥሮውን ዋጋ ያገኛል፤ አርሱም ሞት ነው። በአንጻሩ ደግሞ መንፈስን ለማስደሰት የሚዘራ ግን፤ የዘላለም ሕይወትን ያገኛል። ይህም እስከ ዘላለም ድረስ ይቀጥላል። እዚህ ላይ "የዘላለም ሕይወትን" ይወርሳል የሚለው ዐረፍተ ነገር ሰው ለቃሉ አገልጋዮች ገንዘብን በመስጠት የዘላለምን ሕይወት እንደሚያገኝ የሚገልጽ ቃል አይደለም።

የዘላለም ሕይወት በክርስቶስ በማመን የሚገኝ ነው። መንፈስን ደስ የሚያሰኝ ሕይወት ለመኖር ግን የአገልጋዮችን ቁሳዊ (ምድራዊ) ፍላጎት ለመሙላት ቅዱሳን ገንዘባቸው ቢያካፍሉ ዋጋ ሰጪው እግዚአብሔር መንፈሳዊ ሕይወታቸውን የተትረፈረፈ ያደርገዋል። ክርስቲያን ሆነን ለንኖር በሥጋ ወይም በመንፈስ ልንዘራ አንችላለን። ዘሩ ከተዘራ በኋላ ግን በምንም ዓይነት መልኩ ውጤቱን መቀየር አንችልም። ለንዴን የዘራ ለንዴን አንጂ በቆሉን አያጭድም። ምን ጊዜም ቢሆን የምናጭደው የዘራውን ነው። ይህም የሚሆነው ለሰው ሁሉ እንደ ሥራው የሚከፍል እግዚአብሔር ተግባራችንን ለሰሚቆጣጠር፤ እንደ ተግባራችንም ትክክለኛ ዋጋ ስለሚሰጥ ነው። እግዚአብሔር ለሰው ሁሉ ተግባር ትክክለኛ ዋጋ የሚሰጥ ከሆነ ገንዘባችንን የት፤ ለምንና እንዴት መዝራት አንዳለብን ማወቅ ይኖርብናል።

ጳውሎስ በገላትያ 6፥6-8 ላይ ባለው ክፍል ትእዛዝንና በትእዛዙ ሥር ያለን መመሪያ ከሰጠ በኋላ፤ በቁጥር 9 ላይ "በጎ ነገር ከግድረግ

አንታክት ተስፋ ካልቆረጥን ጊዜው ሲደርስ መሽፍን እናጭዳለን። ይላል። ሁላችንም ክርስትናን የጀመርነው በትጋትና በብርታት ነው። ነገር ግን በክርስትና ውስጥ እየኖርን ልንታክት ወይም ልንደክም የምንችለበት ጊዜ ሊመጣ ይችላል። ሐዋርያው ግን "ተስፋ ካልቆረጥን ጊዜው ሲደርስ መሽፍን እናጭዳለን" በማለት የተናገረው ተስፋ በጀመርነው መልካም ሥራ ውስጥ እንድንቀጥል ያደርገናል። አንድን ዘር በጥሩ መሬት ላይ ብንዘራ ወዲያውኑ ፍሬ ሊሰጠን እንደማይችል ሁሉን ልክ እንደዚሁ የእግዚአብሔርን ቃል በማስተማርና በመስበክ የሚያገለግሉ ወገኖችን በኑሮ ሰመደገፍ የምንዘራውን የዘር መሽር ወዲያው ላንሰበስብ እንችላለን። ዘሩ በቅሎ ፍሬ እስኪሰጥ ድረስ ልንታገሠው ይገባል። እንዲህ ዓይነቱን የመዝራት ተግባር ላንታክት በየላቱ ብንፈጽም አንድ ቀን ምርቱን በስፊው እንሰበስባለን። በረከትን ማከፋፈል ቃሉን ከማስተማር ገንዘብንም ከመስጠት ሁሉ የላቀ ነው።

መልካምን ነገር አንድናደርግ የታዘዝነው ለቃሉ አስተማሪዎችና ሰባኪዎች ብቻ አይደለም። ጳውሎስ ከአገልጋዮች ባለፈ መልኩ የክርስቲያኖች ርገራጌ አልፎ መሄድ እንዳለበት ሲናገር "ለሰው ሁሉ በተለይም በእምነት ቤተሰቦች መልካም እናድርግ" ይላል (ገላ 6፡10)። እግዚአብሔር በገንዘባችን ሰዎችን ከመደገፍ አኳያ እድል የሰጠን ለአገልጋዮች ብቻ ሳይሆን "ለሰዎች ሁሉ" ነው። የክርስቲያኖች የበረከት እጅ በእግዚአብሔር ቤት ያሉትን ዳስሶ በማገበረሰቡ ውስጥ ያሉትን ችግሮች እስኪነካ ድረስ ረዥም መሆን አለበት። አግሮቻችን ወደማያምኑት ይዘው መሄድ ያለባቸው የምሥራቹን ቃል ብቻ ሳይሆን የዕለት ፍላጎታቸውንም ጭምር ነው። በልግሰናችን ውስጥ የሚገሰጠው መልካም ምግባራችን የወንጌል ምስክርነታችንን ቀና ያደርገዋል። ሆኖም ከውጭው ይልቅ ለእምነት ቤተሰቦች አብልጠን ተገቢውን ርዳታ እንድናደርግ ታዘናል (ገላ 6፡10)። ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ ስለ ሽማግሌዎች መበለቶችና ባሪያዎች ምን ማድረግ እንዳለበት በሰጠው ምክር "አንድ ሰው ዘመዶችን በተለይም የቅርብ ቤተሰቡን የማይረዳ ከሆነ ሃይማኖቱን የካደገ ከማያምንም ሰው ይልቅ የባሰና የከፋ" እንደሆነ ይነግረዋል። ሌሎችን ያለ መርዳት ሃይማኖትን መካድ ነው። ይህን እውነት

ለንቶቻችን እናስተውለው ይሆን? ርዳታችን ለሌሎች ያለንን ፍቅርና እርስ በርስ ያለንን መተሳሰብ የሚገልጥ በመሆኑ የተቸገሩን መርዳት ታላቅ መንፈሳዊ አገልግሎት ነው (ሮሜ 15፡25-28)።

14. አዲስ ፍጥረት መሆን ከመገረዝ ይበልጣል (ገላ 6፡11-18)

ሐዋርያው ጳውሎስ የዐይን ታማሚ እንደ ነበረ ይገመታል (ገላ 4፡13)። ከዚህ የተነሣ ከምዕራፍ አንድ አስከ ምዕራፍ ስድስት ቁጥር ዐሥር ድረስ ያለውን ሐሳብ እርሱ በቃል እየተናገረ ሌላ ሰው ሳይጽፍለት እንዳልቀረ ይገመታል።⁶³ ሆኖም "እንዴት ባለ ታላላቅ ፊደላት በእጅ እንደ ጻፍኩላችሁ ተመልከቱ" ከሚለው ደግሞ የገላትያ ሰዎች የመልእክቱን ሐሳብ እንዲያገኙት ለማድረግ የማጠቃለያ አንቀጹን በሙሉ በገዛ እጁ በታላላቅ ፊደላት የጻፈው ራሱ ጳውሎስ እንደ ሆነ ከክፍሉ እንረዳለን።

ጳውሎስ ይህን ማጠቃለያ ሲጽፍ ሕግን በመጠበቅ እንደሚኖር ሰው አዲስ ፍጥረት በሆኑ ክርስቲያኖች መካከል አንድ የመጨረሻ ንጽጽር ለማድረግ በመፈለግ ይመስላል። ይኸውም በክርስቶስ አዲስ ፍጥረት ሆኖ በመንፈስ ቅዱስ የሚመራ አማኝ አንድ ሕግ አክራሪዎች የሚኖረው ለሰው ምስጋና ሳይሆን ለእግዚአብሔር ክብር እንደ ሆነ በማሳየት ነው።⁶⁴

ቀደም ብለን በእምስቱም ምዕራፍ ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ እንደ ተመለከትነው በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ገብተው የነበሩ ሐሰተኛ መምህራን በዚያ ይገኙ የነበሩ አማኞችን ለአይሁድ የግርዘት ሥርዐት ሕግ እንዲገዙ ለማድረግ ይፈልጉ ነበር። ሐዋርያው ግን ይህን ጉዳይ ወስዶ ክርስቶስ ኢየሱስ በመስቀል ላይ ከሠራው ሥራና ከራሱ አገልግልት ጋር በማያያዝ ከቁጥር 12፡18 ስለ ሕግ

⁶³ Mac Donald William, *Believer's Bible Commentary, Old and New Testaments*, Printed in the United States of America pp 1897.

⁶⁴ James Buchanan, *Not Guilt*, Grace Publications Trust pp 80

አክራሪዎች ስለ ክርስቶስ መስቀልና ስለ ራሱ ይናገራል። ይህንን ከዚህ በታች በዝርዝር እንመለከተዋለን፦

15. ሕግ አክራሪዎች (ገላ 6፥12-13)

ከኢየሩሳሌም የመጡት ሐሰተኛ መምህራን በገላትያ ይኖሩ የነበሩትን አይሁድ ክርስቲያኖች እንዲገረዙ ያስገድዷቸው ነበር። ይህን ያደርጉ የነበረው ውጫዊ በሆነ ነገር መልካም መለሰው ለመታየት ነበር። እንዲህ ዓይነቱ አስተሳሰብና ድርጊት ለራሱ ጥቅም እንጂ ለእግዚአብሔር ክብር የሚደረግ አይደለም። በመንፈሳዊ ነገራችንም ሆነ በአገልግሎታችን ተሳክቶልን ማየት መልካም ነው፤ ነገር ግን እነዚህን ነገሮች ለራሳችን የክብር ማግኛ መንገድ ካደረግናቸው ለህተት ነው። ወደ ገላትያ ቤተ ክርስቲያን የገቡ ሐሰተኛ መምህራን በገላትያ ይኖሩ የነበሩትን አይሁዳዊ ክርስቲያኖች ይገረዙ ዘንድ ያስጨንቋቸው የነበረው ለራሳቸው ክብርን ፈልገው እንጂ ለእነርሱ አስበው አልነበረም። ልክ እንዲሁ ሰዎችን በአገልግሎታችን የምንፈልጋቸውም ሆነ የምናገለግላቸው የግል ፍላጎታችንን ለሚሟላትና ክብርን ለማግኘት አለበን መሆን የለበትም። እንዲህ ከሆነ ትልቅ ለህተት ነው። ሰዎችን ማገልገል ያለብን ክብርን ለማግኘት ብለን ሳይሆን ዋጋ ለላላቸው ነው።

ሐሰተኛ አስተማሪዎቹ በገላትያ ይኖሩ የነበሩትን አይሁድ ክርስቲያኖች ይገረዙ ዘንድ ግድ ይሏቸው የነበረው፤ ውጫዊው በሆነ ነገር ለመታየት (ክብርን) ለማግኘት በመፈለግ ብቻ ሳይሆን ስደትም እንዳይደርስባቸው በማሰብ ጭምር ነበረ። ቁጥር 12 ላይ "ይህንም የሚያደርጉት ስለ ክርስቶስ መስቀል እንዳይሰደዱ ነው" የሚለው ስዚህ ነው። በዘመኑ ከአይሁድ ወገን የነበሩ አንዳንድ ክርስቲያኖች በክርስቶስ ላይ የግርዘት ሥርዓትን አስፈላጊነት ጨምረው ይሰብኩ ነበር። ይህን ያደርጉ የነበረው፤ ክርስቶስን ከማይደግፉ አክራሪ የአይሁድ አምነት ተከታዮች ተቃውሞ ለመዳን በማሰብ ነበር። ጳውሎስ ግን ለደት የደረሰበት ሰው በለብአዊ ማንነቱ አመጣጥለሁ ብሎ ከሚያስበው የጽድቅ ሥራ ውጪ ያለውን የእግዚአብሔርን ጸጋና ድነት በመለበኩ ነበር (ገላ 5፥11)። በየትኛውም ዘመን በየትኛውም ቦታ ይህን እውነት መለበክ መከራ አለበት።

"እኛ ክርስቲያኖች ለክርስቶስ መስቀል ልዩ ፍቅር አክብሮት አለን፤ ከዚህም የተነሣ ከተለያዩ ቁሳቁስ የተሠራን የመስቀል ቅርጽ በአንገትና ደረታችን ላይ እናደርጋለን። በጥንት ዘመን ይኖሩ ለነበሩ ክርስቲያኖች ግን "መስቀል" የክብር ጌጥ ሳይሆን የሞትና የውርደት ምልክት ነበር። አንድ የተከበረ ሮማዊ ዜጋ በማገበረስቡ መካከል ከሰዎች ጋር ሲወያይ ወይም ሲጫወት መስቀል የነፍረትና የመኖት ምልክት ለሰሆነ በጨዋታውና በውይይቱ መካከል ስለ መስቀል ማንሳት ፈጽሞ የማይተታስብ ነበር።"⁶⁵ ሐዋርያው ጳውሎስ ግን ክርስቶስን ካመነበት ጊዜ ጀምሮ ከክርስቶስ መስቀል ጎን በመስለፍ ስለዚህ መስቀል ብዙ መከራና ሥቃይ ተቀብሏል (2ቆሮ 1፥8-9፤ 11፥22-29)። እነዚህ የአይሁድ አምነት ተከታይ የሆኑ ክርስቲያኖች ግን በክርስቶስ ላይ የመገረዝን አስፈላጊነት ጨምረው ይሰብኩ ስለ ነበር፤ ከአይሁድ ህይማኖት ተከታዮች ምንም ዓይነት መከራና ችግር አይደርስባቸውም ነበር።

ሌላው ቁጥር 13 ላይ ከተቀመጠው ሐሳብ የምንመለከተው የእነዚህን ሰዎች ግብዝነት ነው። እነርሱ ስለ ራሳቸውና ስለ ሃይማኖታቸው ትምክህት ሲሉ የገላትያን ክርስቲያኖች እንደገረዙ ያስገድዱአቸው እንጂ የተገረዙት ራሳቸው እንኳ ሕግን የሚጠብቁ አልነበሩም። ዋና ዓላማቸው በሀገራችን ሰዎችን ለራሳቸው መማረክ ነበር። በመንፈሳዊ ነገር ሽፋን ሰዎችን ለራሱ ዓላማ መጠቀሚያ ማድረግ ከክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር ውጪ የሆነ አስነዋሪ ተግባር ነው።

16. የክርስቶስ ኢየሱስ መስቀልና ሐዋርያው ጳውሎስ (ገላ 6፥14-16)

ከአዲስ ኪዳን ጸሓፍት ስለ ክርስቶስ ኢየሱስ መስቀል በስፋት የተናገረ ሐዋርያው ጳውሎስ ነው። በዚህ በገላትያ መልእክት እንኳ ስለ መስቀሉ በቀጥታና በተዘዋዋሪ ስድስት ጊዜ ተናግሮአል (ገላ

⁶⁵ እርነት መውጣት ጽሁፍ በዋረን ደብልዩ ዌዝርቢን ትርጉም ጌቱ ግዛው፤ አላታሚ ኤስ.አይ.ኤም አዲስ አበባ ኢትዮጵያ

2+20-21I3+13I4+5I5+11I24I6+12-14)። ክርስቲናን ልዩ እምነት የሚያደርገው የክርስቶስ ኢየሱስ መስቀል ነው። የአይሁድ እምነት ተከታዮች በግዝረት ሲመኩ ሐዋርያው ጳውሎስ ግን በክርስቶስ ኢየሱስ መስቀል ይመካ ነበር።⁶⁶ ሐዋርያው በዚህ መስቀል ይመካ የነበረው የመስቀሉን ንይል ያውቅ ስለ ነበር ነው። ይህ ሰው በክርስቶስ እምነት ሕይወቱ ከመሰወጡ በፊት በግማልያ እግር ሥር ቁጭ ብሎ ስለ አይሁድ ሃይማኖት የተማረ ጠንካራ ፈሪላዊ እንደሆነ እናውቃለን። ለዚህ ሰው ንፍረትን ውርደትን ሽንፈትንና ድካምን በመስቀል ላይ በመቀበል ስለ ሰው ልጆች ንጢአት የተደረገውን ምትካዊ የመስዋዕትነት ሞት መቀበል አስችጋሪ ነው። ምክንያቱም የአይሁድ እምነት መሲህ እንደሚመጣ ይቀበላል እንጂ መሲሁ በውርደት እንደሚሞት አያምንም ነበርና ነው።⁶⁷

ጳውሎስ በመስቀል ላይ የሞተውን አዳኝ ይቀበላል ማለት ዘበት ነበር፤ ሆኖም በደማስቆ በአዳኝ ሲነካ ግን የዚህ መስቀል ወዳጅ ሆነ። የመስቀል ሥነ መለኮት በሐዋርያው ጳውሎስ ሕይወት ውስጥ ትልቅ ቦታ ነበረው። ከዚህ የተነሣ የአይሁድ እምነት ተከታዮች በግዝረት ሥርዓት ሲመኩ እርሱ ግን የመስቀሉን ንይል ያውቅ ስለ ነበር በክርስቶስ ኢየሱስ መስቀል ይመካ ነበር።⁶⁸ መስቀሉ እርሱ "እኔ" እያለ ከሚኖርበት አዳማዊ ማንነትና ከዓለማዊ አሠራር ነጻ የወጣበት ንይል መሆኑን በመልእክቱ መስከራል (ገላ 2+20I 5+24I6+14)።

እኛም ዛሬ እየኖርን ባለንበት የክርስትና ሕይወት ውስጥ ከአሮጌው አዳማዊ ማንነት ባሕርይና ከዚህ ዓለም ክፉ ሥርዓት ነጻ እየወጣን እግዚአብሔር የሚፈልግብንን ዓይነት ሕይወት መኖር የምንችለው ከኅጢአትና ከዓለም ዕለት ዕለት ነጻ ልንወጣ የምንችልበትንም ጸጋና ንይል የምናገኘው በዚህ መስቀል ነው። በክርስትና ውስጥም ስንኖር ብስለታችን የሚሰካው ለዚህ መስቀል በምንሰጠው ቦታ ነው።⁶⁹

⁶⁶ Cola R. Alan, *Tyndal New Testament Commentary Revised Edition, Galatians*, Published in the U.S.A and Canada by WM.B.Erdamans Publishing Co. p 232-233.

⁶⁷ ዝኒ ከማሁ

⁶⁸ ዝኒ ከማሁ

⁶⁹ ዝኒ ከማሁ

ጳውሎስ በክርስትና ውስጥ እግዚአብሔር የፈለገበትን ዓይነት ሕይወት መኖር የቻለው ስለ መስቀሉ በነበረው ግንዛቤና መስቀሉ በሕይወቱ ከፍተኛ ስፍራ በማግኘቱ ነበር። ለእኛም እውነታው ይኸው ነው። በዚህ መስቀል ላይ የተከናወነው ነገር ግንዛቤያችንን እየለወጠ ሲመጣና መስቀል የሚጠይቀንን ዋጋ ለመክፈል ፈቃደኞች ስንሆን እግዚአብሔር የሚፈልገውን ዓይነት ሕይወት እንኖራለን። በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ እግዚአብሔር ለአማኞች ሁሉ ነጻነትን አውጇል። ሆኖም ይህ ነጻነት በሕይወታችን ዕለት ተለት እውን ሊሆን የሚችለው ከዚህ መስቀል ጋር ባለን ግንኙነት ነው። እግዚአብሔር በመቀሉ ላይ ያከናወነው እውነት እእምሯችንን እየገዛ በመጣ መጠን ዓለምንና ሥጋን ድል እየነሣን እንመጣለን።

ለኅጢአተኛ በኅጢአትና በዓለም ላይ ድልን የሚሰጥ መስቀሉ እንጂ ሕግ አይደለም። በሕግ ውስጥ ሞት እንጂ ድልን የሚሰጥ ጸጋና ንይል የለም።⁷⁰ መስቀሉ የጳውሎስ የትምክህት ምንጭ የሆነው ከዚህ የተነሣ ነው።

17. በክርስቶስ አዲስ ፍጥረት መሆን (ገላ 6+15)

ግዝረት የአይሁዳውያን ሃይማኖት ሥርዓት ነው። ከዚያም በላይ የብሉይ ኪዳን ማህበረሰብ (የእግዚአብሔር ኪዳን ውስጥ የመግቢያ) መንገድም ነበር። አይሁዳውያን መምህራን ከዚህ ግዝረት ሥርዓት በመነሣት የትኛውንም መንፈሳዊ ነገር ይሰኩ ጽድቅም ይገኛል ብለው ያስተምሩ የነበረው ከግዝረት ሥርዓት ሐላብ ላይ በመነሣት ነበር። ክርስቶስ ኢየሱስ በመስቀል ላይ ስለ ሞተ ግን እግዚአብሔር አዲስን ኅብረተሰብና ሥርዓት መስርቶአል (ሮሜ 2+28-29)። ጳውሎስ ለገላትያ ክርስቲያኖች የሚነግራቸው ይህ አዲስ ኅብረተሰብ በክርስቶስ የመስቀል ሞት ከተገኘ በኋላ አይሁዳዊ ነትም ሆነ ሕግን በመጠበቅ የሚገኘውን የጽድቅ ፈላጊነት አቋም (legalism) አስተሳሰብ ምንም የማይጠቅም መሆኑን ነው። በእግዚአብሔር ፊት

⁷⁰ Luter Martine, *A Commentary on St. Paul's Epistiel to the Galatians*, Re printed Grand Rapids Kregel Publications, 1979, pp 520.

ተቀባይነት የሚያሰገኝ ማንነት በክርስቶስ አዲስ ፍጥረት መሆን እንጂ መገረዝ ወይም የሕግ አክራሪነት ሕይወትና አስተሳሰብ መያዝ አይደለም።

እግዚአብሔር አምላክ በሰው ልጆች መካከል የተሰወጠ ሕይወት ማየት ይፈልጋል። ይህም የተሰወጠ ሕይወት ሊገኝ የሚችለው በክርስቶስ ኢየሱስ አዲስ ፍጥረት በመሆን ነው። ከዚህ ውጪ በመገረዝና ሕግን በመጠበቅ በሚገኘውን ጽድቅ ፈላጊነት አቋም አይገኝም። እውነተኛ የሆነ አዲስ ፍጥረትነት በግጢአቱ ሙት የሆነን የሰውን ልጅ ወደ ዘላለም ሕይወትና የእግዚአብሔር የጸጋ ልጅነት የሚያመጣ ነው። በመጽሐፍ ቅዱሳዊ አስተያየት ሁለት ዓይነት ማንነት አለ ይህም ፍጥረት ምድራዊና መንፈሳዊ ነው። ምድራዊ ፍጥረቱ ግጢአተኛ ባሕርይ በዘላለም ፍርድ ሥር ያለ በራሱ የምግባር ጥንካሬና ገይል የሚታመን ነው። አዲሱ ፍጥረት ግን ክርስቶስ ኢየሱስ ግጢአት ባርነትና ከሕግ ርግማን የዋጀው ጽድቅና ቅድስና የተቆጠረበት ነው። ይህ ሰው በክርስቶስ የተሻሻለ አርጌ ሰው አይደለም። በእምነቱ ለዘላለም ሕይወት የተለየ ነው። ከዚህ የተነሣ በባሕርይው የአርጌው ሰው ጉድለቶች የማይታዩበት መንፈሳዊ ፍጥረት ነው (2ቆሮ 5፥17)።

18. ሐዋርያዊ ቡራኪ (ሰላምና ምሕረት) (ገላ 6፥16)

በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ገብተው የነበሩ ሐሰተኛ አስተማሪዎች በአይሁድ ሃይማኖት ሥርዓት ላይ በመቆም በተሰጣቸው ግዝረት ይመኩ ነበር። ጳውሎስ ግን ሊያሰመካ የሚችለው የክርስቶስ መስቀል እንደ ሆነ የሚጠቅመውም መገረዝ ወይም አለመገረዝ ሳይሆን "በክርስቶስ አዲስ ፍጥረት መሆን እንደሆነ" የተናገረውን ተመልክተናል። በመቀጠል ግን "በዚህ ሥርዓት በሚመላለሱ ሁሉ ላይ በእግዚአብሔር እስራኤልም ላይ ሰላም ምሕረት ይሁን" በማለት ሐዋርያዊ ቡራኪውን ያስተላልፋል። በዚህ ቁጥር ላይ "በዚህ ሥርዓት በሚመላለሱ ሁሉ" ሲል በክርስቶስ አዲስ ፍጥረት በመሆን በሚመላለሱ ሁሉ ማለቱ ነው። እነዚህ ደግሞ በእምነት በእግዚአብሔር ጸጋ በመንፈስ ዳግመኛ የተወሰዱና ልጅነትን ያገኙ ሲሆኑ በሕይወት ልምምዳቸውም በሕግ ሥራ ሳይሆን በክርስቶስ

መስቀል የሚመኩ ናቸው። እንግዲህ ሐዋርያው "ሰላምና ምሕረት ይሁን" የሚለው ለእነዚህ ነው። ይሁን እንጂ ሰላምና ምሕረት ይሁን ብሎ ዝም አላለም። በገላትያ የነበሩ ቅዱሳን የእግዚአብሔር እስራኤልም እንደሆኑ ጨምሮ ተናግሮአል። በመንፈሳዊው ዓለም እይታ በአዲሱ ኪዳን ውስጥ የአብርሃም ልጅነት የእምነት እንጂ የሥጋ አይደለም። እግዚአብሔር አብርሃምን ሳይገረዙ በእምነት ለመሟጸድቱ ሁሉ አባት ያደረገው የአይሁድ ምልክት የሆነው የግዝረት ሥርዓት ከመመሥረቱ በፊት ነበር (ዘፍ 15-17)። እርሱ ከመገረዙ በፊት በእምነት ጽድቅ ተቆጠረበት ይህም ጽድቅ የተቆጠረበት በእግዚአብሔር ሰላም እንጂ ገና ወደፊት ለሰሚገረዝ አልነበረም። ይህ ታሪክ አንድ እውነታ እንድንገነዘብ ያደርገናል። ይኸውም በሥራ ሳይሆን በእምነት የሚገኝ የጽድቅ መንገድ እንዳለ ነው። ለመጽደቅ እምነት ያስፈልጋል፤ በእምነት ለጸደቁና ገና ለሚጸድቁ ሁሉ ደግሞ አብርሃም አባት ነው። ከዚህ የተነሣ አሕዛብም ሆኑ አይሁዳውያን በክርስቶስ እስካመኑ ድረስ የአብርሃም ልጆች ናቸው።

እነዚህ በእምነት በኩል የአብርሃም ልጆች የሆኑ ደግሞ እውነተኛ የእግዚአብሔር ሕዝቦች በመሆናቸው የእግዚአብሔር እስራኤል ናቸው። በአዲስ ኪዳን በእግዚአብሔር እስራኤልነት ሁለት ዓይነት ሕዝብ የለም፤ ያለው አንድ አይነት ህዝብ ነው። ይህም ሕዝብ እምነቱን በክርስቶስ ላይ ያደረገ ነው።

19. በጳውሎስ ላይ ያረፈው የመከራ ማገተም (ገላ 6፥17)

በቁጥር 17 ላይ ካለው የጳውሎስ ንግግር በመነሣት በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ገብተው የነበሩ ሐሰተኛ መምህራንና እነርሱን ይሰሙ የነበሩ ጥቂት ምእመናን ጳውሎስ እውነተኛ ሐዋርያ አይደለም በማለት ወሬ ያናፍሱ እንደ ነበር ይገመታል። ነገር ግን ሐዋርያው "የክርስቶስን ማገተም በሥጋዬ ተሸኩሜ አለሁና ከእንግዲህ አንድ ሰው

እንኳ አያድክሙኝ ይላል። ምልክት (ማኅተም) የሚለውን የግሪክ ቃል የሚተካው በአማርኛ መጥበል ወይም መተካሰ የሚለውን ነው። በጥንት ዘመን አንድን ባሪያ ወይም እንስሳት ከሌላው ባሪያና እንስሳ ለመለየት ብረት አግለው በመተካሰ ምልክት ይሰጡ ነበር።⁷¹ ሐዋርያው በዚህ ክፍል "የክርስቶስን ማኅተም በሥጋዬ ተሸክሞአለሁና" በማለት የሚናገረውን በክፍሉ ላይ ጥሩ ትንታኔ ሰጥቶል የሚባሉ ምሁራን ስለ ክርስቶስ ሲል በተቀበለው ግርፋትና ድብደባ ምክንያት ለውነቱ ላይ ከወጣው ጠባሳ ጋር አያዘው ይተረጉሙታል (ሐዋ 14፥19፤16፥22፤ 2ቆሮ 11፥18-22)።⁷² ይህንን ጠባሳ (ማኅተም) ጳውሎስ ለገላትያ አማኞች የሐዋርያነቱ ተጨማሪ ማረጋገጫ አድርጎ ያቀረብላቸዋል። ስለዚህ የሚመክራቸው ጳውሎስ ሐዋርያ ነው ወይስ አይደለም? ከሚለው አድካሚ ንግግርና ጥያቄ እየወጡ ወንጌልን የሚክተሉ እንዲሆኑ ነው።

ጳውሎስ የክርስቶስ ባሪያ በመሆኑ ስለ ወንጌል እውነት ተደብድቦአል፤ ብዙም መከራ ተቀብሎአል። በዚህም ድብደባ በለውነቱ ላይ የወጣ ጠባሳ ነበር። ሆኖም ይህ ጠባሳ ከጳውሎስ ላይ ሊጠፋ የሚችል ጊዜያዊ መለያ ሳይሆን እስከ መቃብር ድረስ አብሮት የሄደ ማኅተም ነበር። ክርስቶስን ተክትለን ስለ እርሱ መከራ መቀበል የማንችል ሰዎች መሆን አንችልም። ምክንያቱም በክርስትና ውስጥ መከራ መቀበል የሕይወታችን አንዱ ዕጣ ፈንታ ነውና (ፊል 1፥28-30)።

ጳውሎስ በለውነቱ ላይ ያለው ማኅተም ስለ ክርስቶስ መከራ በመቀበሉ የመጣ መሆኑን ለገላትያ አማኞች ካስታወቃቸው በኋላ በቀጥታ መልእክቱን የደመደመው "ወንድሞች ሆይ የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ ከመንፈሳችሁ ጋር ይሁን" በሚል ቡራኬ ነው (ገላ 6፥18)። የገላትያ ክርስቲያን በክርስቶስ ጸጋ እነርሱን ከጠራቸው ከእግዚአብሔር ወደ ልዩ ወንጌል ዘወር ያሉ ናቸው (ገላ 1፥6)። ሐዋርያው ከዚህ ድርጊታቸው በመነሣት በመልእክቱ ገሥጸእ ቸዋል። ይሁን እንጂ የፍቅር ልብ ያለው እረኛም ስለ ነበር እንደ ወንድም

እየተመለከተ የድነታቸው ምክንያት የሆነውን ጸጋ በማንሣት ይባርካቸዋል። ጸጋ የወንጌል ዐምድ ነው። በአንድ ሰው መንፈሳዊ ሕይወት ውስጥ የሚሆነው ሁሉ የሚሆነው በጸጋ ነው። ለው በጸጋ የነጠሉትን ሥርየት ይቀበላል፤ በጸጋ ይጸድቃል፤ በጸጋ ይቀደሳል። ነገር ግን ይህ ጸጋ ለሰው ድካም ብድራት ያይደል፤ የእግዚአብሔር የፍቅርና የምሕረት ስጦታ ነው። በባሕርይውም ወሰን የለውም። ዛሬም በዚህ ዘመን ለምንኖር ክርስቲያኖች ይህ ዓይነት ጸጋ ያስፈልገናልና ሁሉን የሚችል አምላክ ጸጋውንና ለላሙን ያብዛልን።

አሜን !!!

ዋቢ መጻሕፍት

- The NIV Study Bible Galatians Jondervan Bible Publisher Grand Rapids Michigan 49506 USA
- R. Alan Cole *The Letter Of Paul To The Galatians* An Introuduction And Commentary. Inter-Varsity Press 1944.
- Bruce, FF *The Epistle to the Galatians, The New International Greek Testament Commentary* Grand Rapids: WM.B Eerdmans Publishing co. 1982
- Kenneth L. Barker, John R. Kohlenbergervill *The expositor's Bible Commentary* Abridged Edition New Testament Copy rights 1994 by the Zondrvan Corporation.

⁷¹ Mac Donald William, *Believer's Bible Commentary, Old and New Testaments*, Printed in the United States of America pp 1898.
⁷² ዝኒ ኮግሁ

- John F. walvoord, Ray B Zuck *The Bible Knowelde Commentary* (vactoor, Books Division of Sp Publications Inc 1984)
- Stoot John Rw. *The Message of Galatians* Downers Grove, III Intervarsity Press 1960
- Thomas Hale With General Articles Contributed by Stephen Thorson *The Applied New Testament, Commentary*. Printed in Great Britian . 1988.
- Berkhof 511-513
- James Buchanan *Not Guilt* Grace Publications Trust
- Luter, Martin A *Commentory on St Paul's Epistie to the Galatians*, Reprint Grand Rapids Kregel Publications, 1979.
- Spurgeon Charles *Grace God's Unmerited Favor* Printed in the united in the U.SA. copy right 1996.
- Mac Donald William *Believer's Bible Commentary, Old and New Testaments*, Printed in the United States of America.
- እርሱት መውጣት ጽሁፍ በዋረን ደብልዩ ዌክርቢ፣ ትርጉም ጌቱ ግዛው፣ አሳታሚ ኤስ.አይ.ኤም አዲስ አበባ ኢትዮጵያ
- ያልታተመ የገላትያ መጽሐፍ ጥናት ቄስ ኤርሚያስ ገዛሽኝ
- የገላትያ መልእክት ትምህርት በመሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ዋናው ቢሮ የትምህርት ክፍል የተዘጋጀ ማስተማሪያ።
- ሃይሉ መኮንን (ቄስ) የገላትያ መልእክት ትርጓሜ አዲስ አበባ መስከረም 1991 ዓ.ም.

b/b/b

በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነትን ለማግኘት በእምነት ብቻ ሳይሆን የሕግን ሥራ መጨመር አለብን ለሚሉና የእግዚአብሔርን ጸጋ ሳጣጣሉ ሰዎች፤ ይህ መጽሐፍ ጳውሎስ በገላትያ መልእክቱ የመለሰውን መልስ በተብራራና በቀላሉ ልንረዳው በምንችል መልኩ፤ ያስተምረናል።

ብናነበውና ገንዘባችን ብናደርገው እኛንም እንዲህ ካለ ስህተት ይጠብቀናል

ብሩ ሮበል
የመሰረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ሊቀ መንበር

«... ጸሐፊው «የክርስቶስ ሞትና ትንሳኤ» መልእክትን ለአንባቢያን በማቅረብ« በክርስቶስ ሞትና ትንሳኤ » የተገኘውን ነጻነት ለማሳየት ያደረጉትን ጥረት በማድነቅ፤ ምእመናን መልእክቱን አንብበው በተገቢው የእምነት መንገድ ላይ እንዲደርሱ፤ ከጊዜ ወለድ፤ ልብ-ወለድ መንፈሳዊ መቅይ አስተምህሮዎች እንዲጠነቀቁ የገላትያ መጽሐፍ ክፋቴ/ማብራሪያ/ እንደፋና እንዲሆንላቸው አበረታታለሁ። »

አያሌው ተሰማ (ቄስ)
የአዲስ አበባና አካባቢው ወንጌላዊት መካነ ኢየሱስ ቤ/ክ ፕሬዘዳንት

ሰምተን በእምነት የዳንበት ወንጌል... ንጹህ የማዳን የጸጋ ኃይል ነው! የዚህ መጽሐፍ ጥሪ ይህንኑ ዳግም ማሳሰብ ነው። መ/ር ነቢዩ ጳውሎሳዊ የትምህርት ትኩረቱን በድጋሚ ያየሁበት የእረኞች(የመጋቢዎች) ተገቢ የጥሪ ድምጽ ነው። ስሙት!!

ሰሎሞን ጥላሁን
ደራሲና የነገረ መለኮት መምህር

ዋጋው ብር 17.00